მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პრევენცია

დოქტორი კატაჟინა ოკულიჩ-კოზარინი

ალკოჰოლთან დაკავშირებული
პრობლემების პრევენციის
ეროვნული სააგენტო
ვარშავა, პოლონეთი

პრევენცია?

მაგალითები?

პრევენცია

- რაღაცის შეწყვეტა ან მისი წარმოქმნის შეჩერება.

  (ოქსფორდის ლექსიკონები)

წამალდამოკიდებულების პრევენცია

- მტკიცებულებებზე დაფუძნებული სოციალიზაცია არის პროცესი სადაც პირველადი ყურადღება გამახვილებულია ინდივიდუალური გადაწყვეტილებების მიღებაზე თუმცა გათვალისწინებულია საზოგადოებისათვის მისაღები ქცევის ნორმები.
- მისი მიზანია არა მხოლოდ ნივთიერების გამოყენების თავიდან აცილება არამედ:
  - გამოყენების დაგვიანებით დაწყება,
  - გამოყენების ინტენსივობის შემცირება,
  - ესკალაციის პრევენცია პრობლემურ მომხმარებლებში.
- სოციალიზაცია არის კულტურულად მისაღები მიდგომების, ნორმების, რწმენებისა და ქცევების გადაცემა და ამ სიგნალებზე შესაბამისი პასუხი იმპულსების ადეკვატური კონტროლის შენარჩუნებით. (EMCDDA)

წამალდამოკიდებულების პრევენცია

- მტკიცებულებებზე დაფუძნებული სოციალიზაცია არის პროცესი სადაც პირველადი ყურადღება გამახვილებულია ინდივიდუალური გადაწყვეტილებების მიღებაზე თუმცა გათვალისწინებულია საზოგადოებისათვის მისაღები ქცევის ნორმები.
- მისი მიზანია არა მხოლოდ ნივთიერების გამოყენების თავიდან აცილება არამედ:
  - გამოყენების დაგვიანებით დაწყება,
  - გამოყენების ინტენსივობის შემცირება,
  - ესკალაციის პრევენცია პრობლემურ მომხმარებლებში.
- სოციალიზაცია არის კულტურულად მისაღები მიდგომების, ნორმების, რწმენებისა და ქცევების გადაცემა და ამ სიგნალებზე შესაბამისი პასუხი იმპულსების ადეკვატური კონტროლის შენარჩუნებით. (EMCDDA)

მტკიცებულებათა ხარისხი

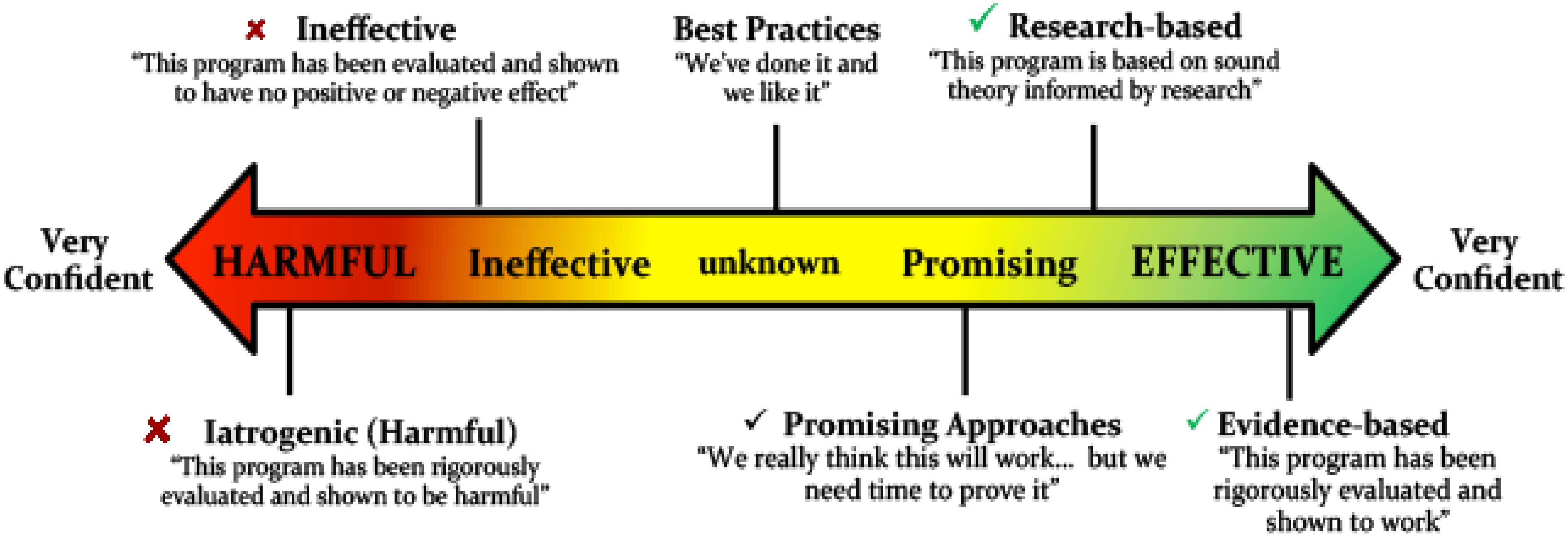

Moore, J. E., Bumbarger, B. K., & Cooper, B. R. (2013). მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პროგრამების ადაპტაციის შესწავლა ბუნებრივ პირობებში. პირველადი პრევენციის ჟურნალი, 34(3), 147-161. წყარო: http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10935-013-0303-6

მტკიცებულებათა წყაროები

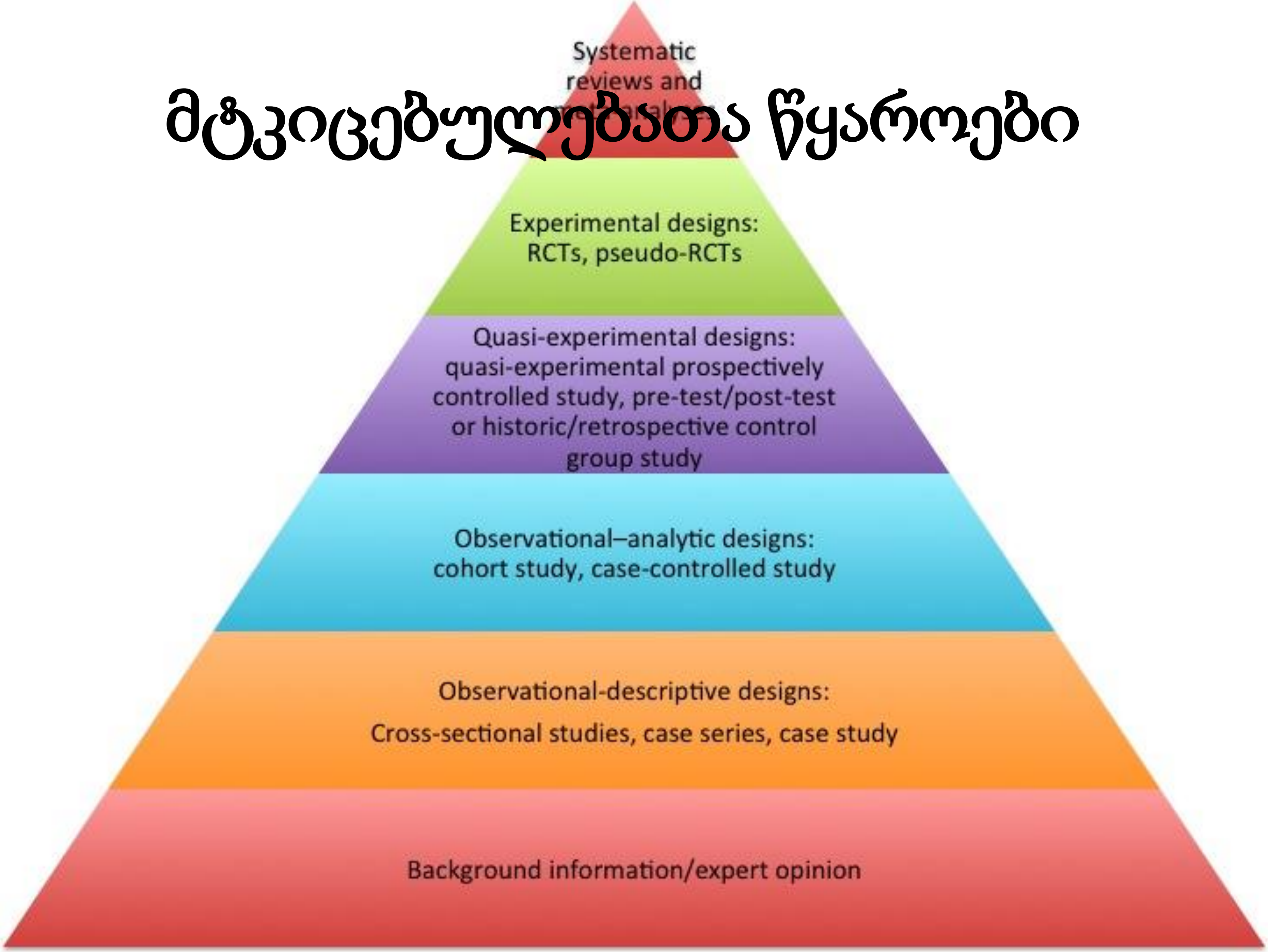

მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პრაქტიკა არ წარმოადგენს მტკიცებულებას - ის მხოლოდ პრაქტიკაა

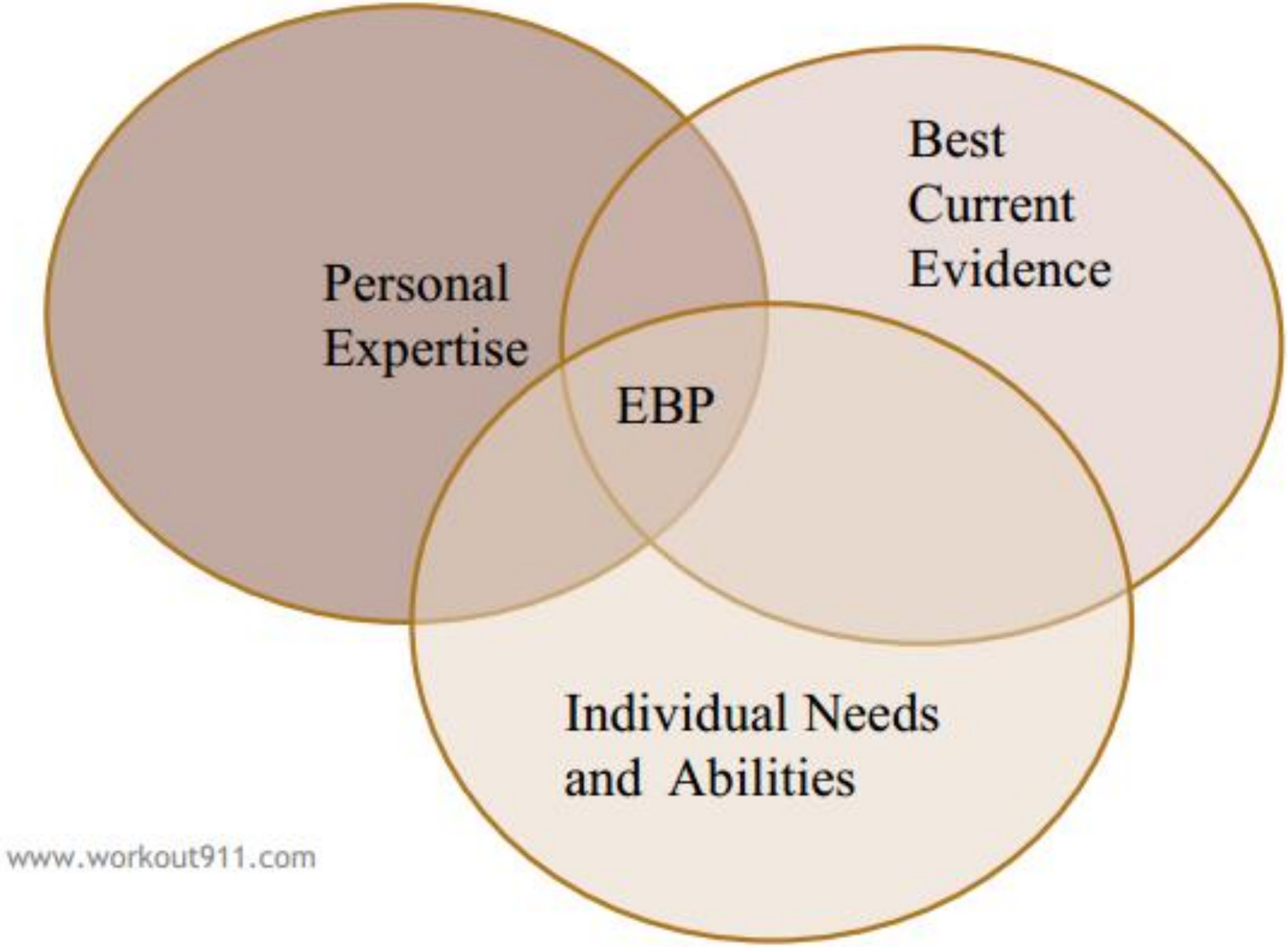

მტკიცებულებაზე დაფუძნებული პრევენცია. კლასიფიკაცია.

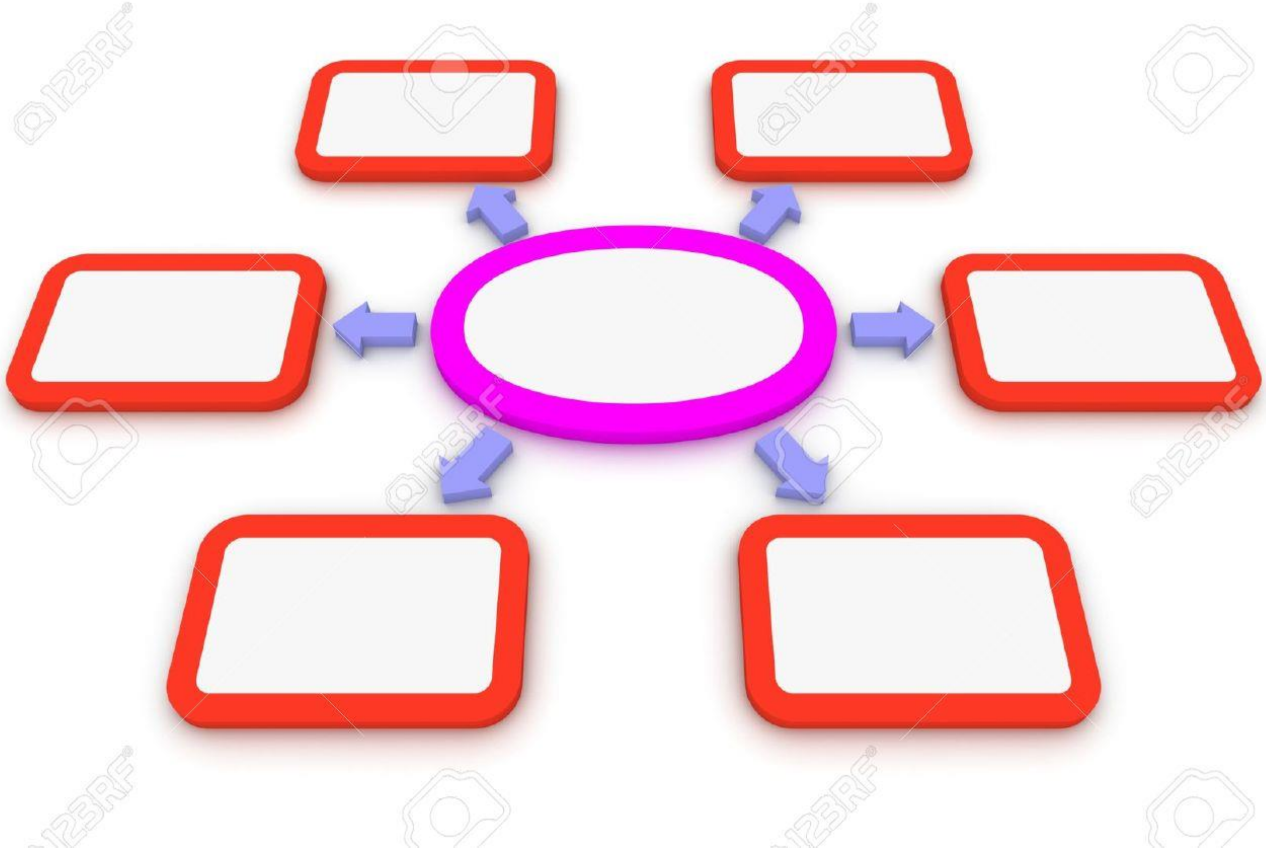

ბიოსამედიცინო, ტრადიციული (1957 წლიდან)

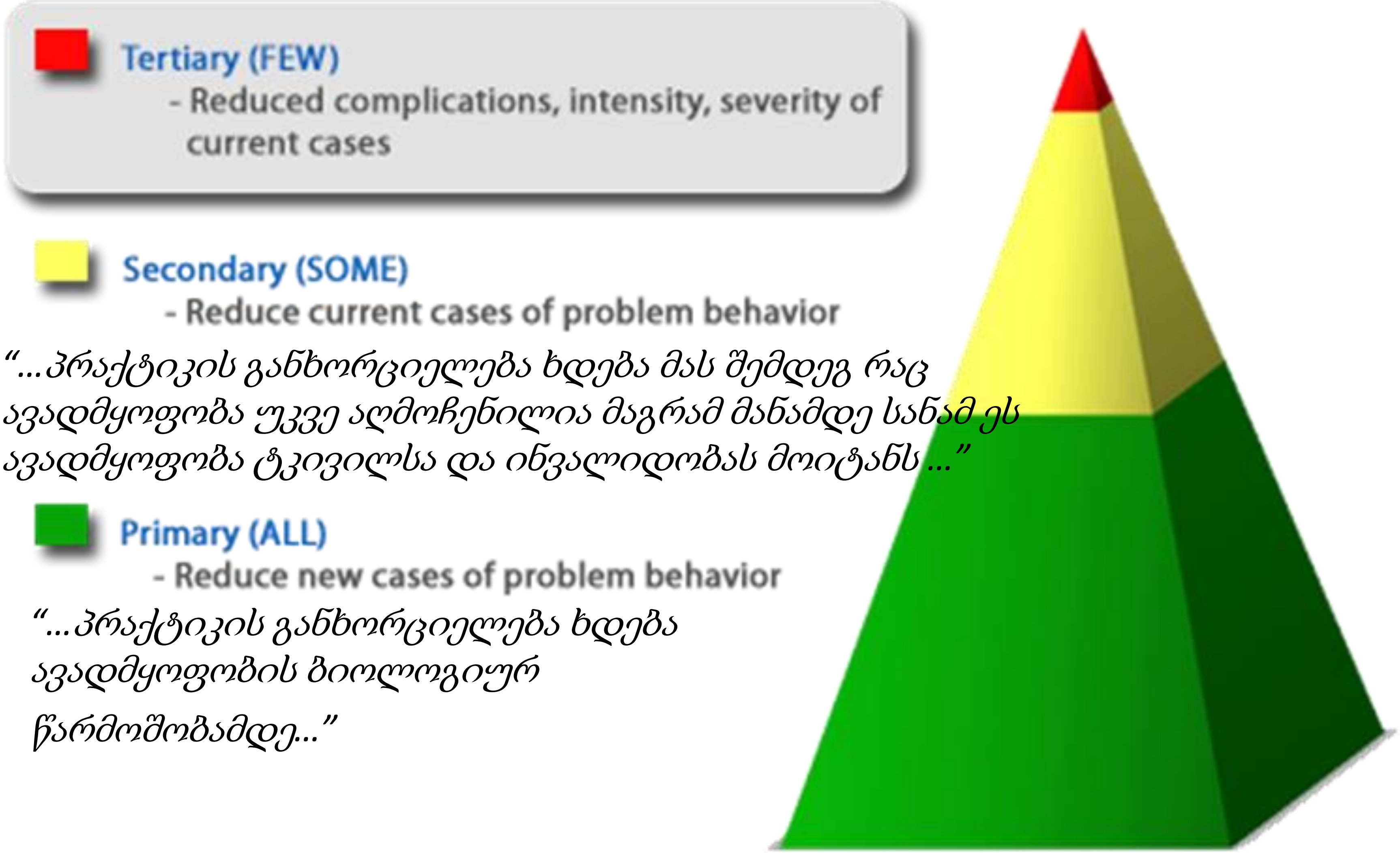

"…პრაქტიკის განხორციელება ხდება მას შემდეგ რაც ავადმყოფობა უკვე აღმოჩენილია მაგრამ მანამდე სანამ ეს ავადმყოფობა ტკივილსა და ინვალიდობას მოიტანს…"

"…პრაქტიკის განხორციელება ხდება ავადმყოფობის ბიოლოგიურ წარმოშობამდე…"

ქრონიკული დაავადებების კომისია, 1957

სოციალური, ამჟამად გამოყენებული (მრაზეკი & ჰაგერთი, 1994)

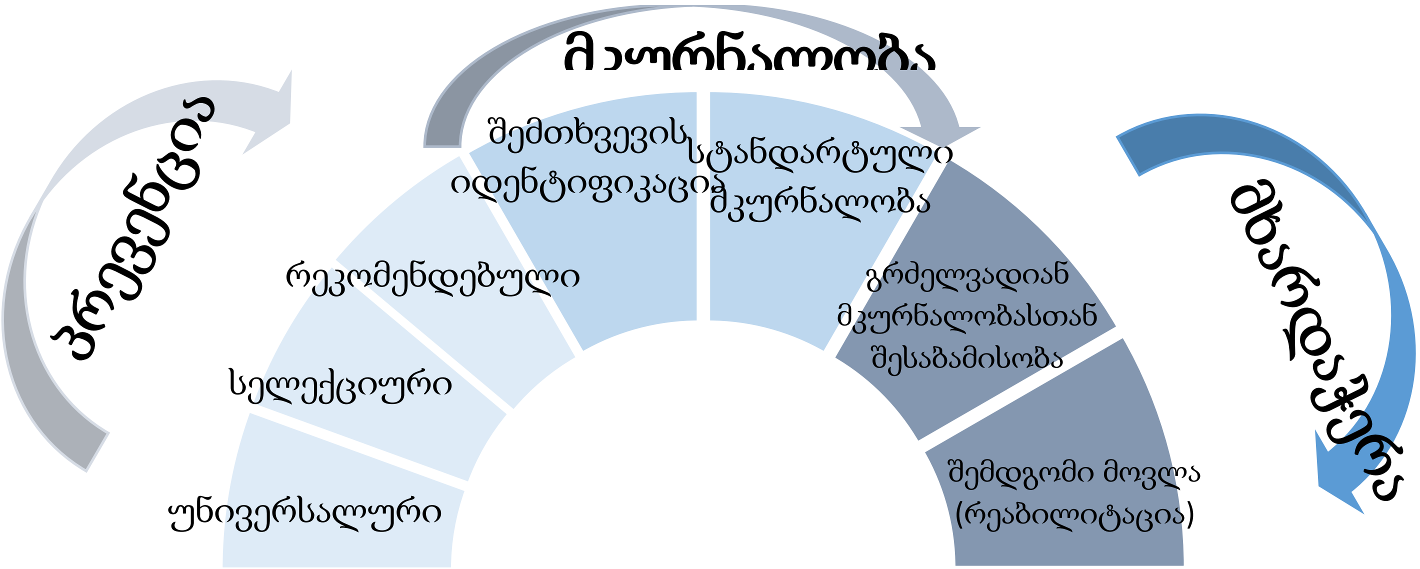

Mrazek P.J., Haggerty R. (1994) ფსიქიკური დარღვევების რისკების შემცირება. ეროვნული აკადემიის გამომცემლობა. ვაშინგტონი, D.C.

უნივერსალური პრევენცია

მიმართულია ფართო მასებისკენ ან მთელი მოსახლეობისკენ რომელთა იდენტიფიკაციაც არ მომხდარა ინდივიდუალური რისკის საფუძველზე.

სელექციური პრევენცია

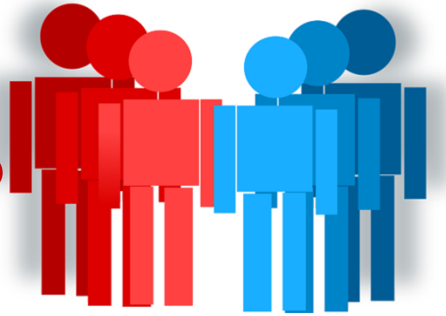

მიმართულია ინდივიდებისკენ ან მოსახლეობის ქვეჯგუფისაკენ ვისაც აღენიშნება ფსიქიკური დარღვევების გამოვლენის საშუალოზე მაღალი რისკი.

რეკომენდებული პრევენცია

მიმართულია მაღალი რისკის მქონე ინდივიდებისაკენ რომლებსაც აღენიშნებათ ფსიქიკური დარღვევების მინიმალური მაგრამ შესამჩნევი ნიშნები ან ბიოლოგიური მარკერები რომლებიც მიუთითებენ რომ ისინი მიდრეკილნი არიან ფსიქიკური დარღვევებისადმი თუმცა მათ ჯერ არ მიუღწევიათ დიაგნოსტიკური დონისათვის.

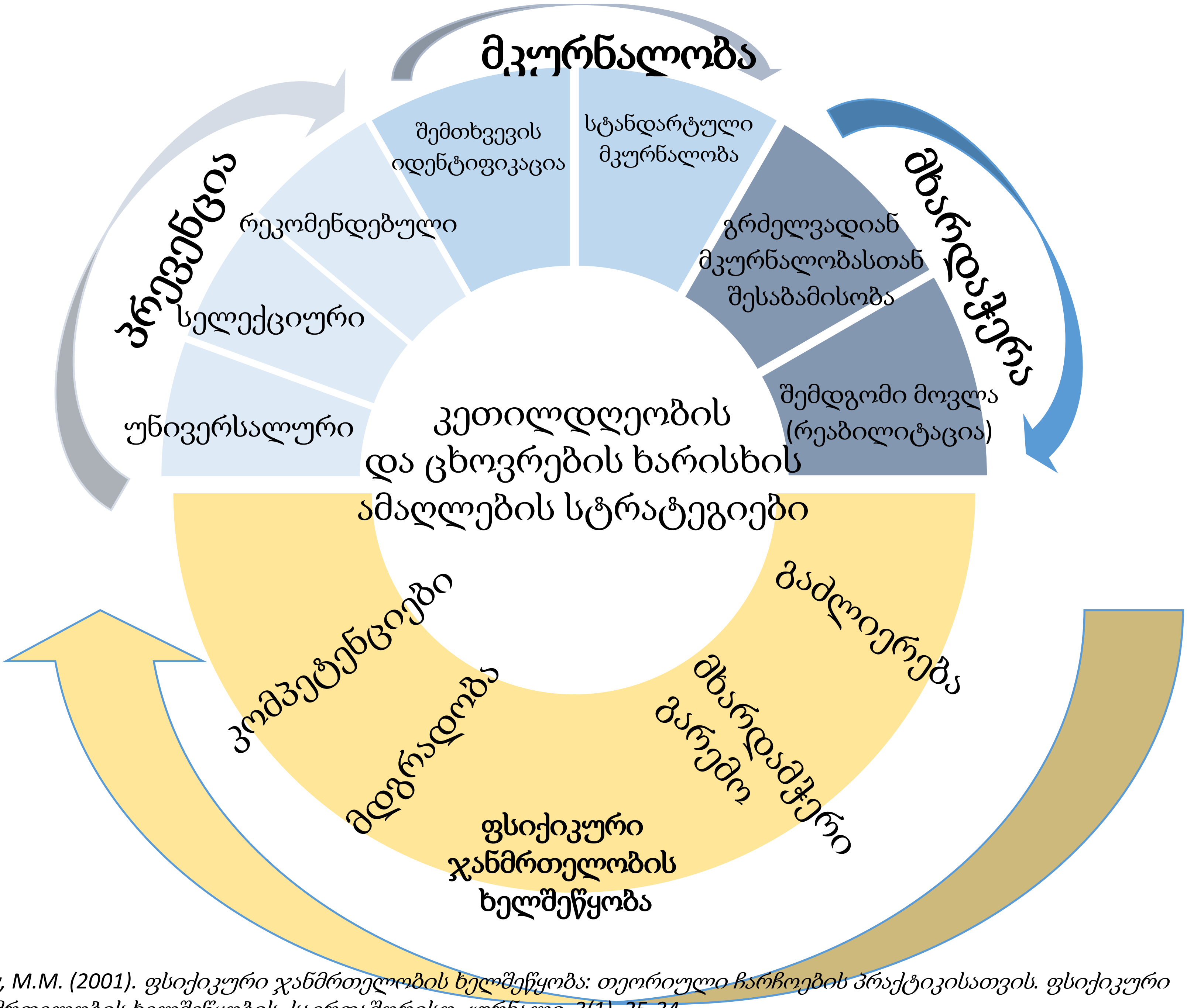

Barry, M.M. (2001). ფსიქიკური ჯანმრთელობის ხელშეწყობა: თეორიული ჩარჩოების პრაქტიკისათვის. ფსიქიკური ჯანმრთელობის ხელშეწყობის საერთაშორისო ჟურნალი, 3(1), 25-34..

ფუნქციონალური ახალი შეთავაზება (Foxcroft, 2014)

პრევენციული ღონისძიებები გარემოში

- მიმართულია არაადაპტიური ქცევების შესაძლებლობის შემცირებისკენ, სისტემური პოლიტიკის, შეზღუდვებისა და მოქმედებების გზით.

განვითარებითი პრევენციული ღონისძიებები

- მიმართულია ადაპტიური ქცევების ხელშეწყობისაკენ და არაადაპტიური ქცევების პრევენციისაკენ, იმ უნარების განვითარებაზე კონცენტრაციის გზით რომლებიც გასაღებს წარმოადგენენ სოციალიზაციაში და შესაბამისი ქცევების სოციალურ განვითარებაში.

საინფორმაციო პრევენციული ღონისძიებები

- მიმართულია კონკრეტული სარისკო ქცევების შესახებ ცოდნისა და გათვითცნობიერებულობის ამაღლებისკენ, კომუნიკაციის გზით.

პრევენციის ფორმები და ფუნქციები (Foxcroft, 2014)

	უნივერსალური	სელექციური	რეკომენდებული
გარემოსთან დაკავშირებული	ალკოჰოლთან დაკავშირებული ფასებისა და გადასახადების პოლიტიკა	ალკოჰოლის საცალო გაყიდვის პუნქტების შემცირება მაღალი რისკის ადგილებში.	კანონმდებლობა რომელიც ალკოჰოლთან წვდომას შეუზღუდავს პრობლემურ მომხმარებლებს.
განვითარებითი	სოციალური/ცხოვრებისეული უნარების განვითარების პროგრამები ახალგაზრდებისთვის რომლებიც მათ საშუალებას მისცემენ რომ გაუმკლავდნენ სოციალურ გავლენებს	საოჯახო/მშობელთა პროგრამები ქვეყნის ან რეგიონის ყველაზე ღარიბ და მაღალი სოციალური რისკის ადგილებში.	ინდივიდუალური საკონსულტაციო პროგრამები მოზარდი ბიჭებისათვის რომლებსაც იმპულსების კონტროლის პრობლემა აქვთ.
საინფორმაციო	მედია-კამპანიები ალკოჰოლის მავნებლობის თემაზე.	საინფორმაციო კამპანიები ახალგაზრდა მამაკაცებისათვის ღარიბ რიონებში სადაც მკვეთრად არის გამოხატული “ბანდების” კულტურა.	ნორმატიული უკუკავშირის კამპანიები პირებისათვის რომლებიც ალკოჰოლის პრობლემურ მომხმარებლებად ითვლებიან.